

Göteborg den 21 maj 2021

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Yttrande i anledning av remiss av betänkandet Havet och människan, SOU 2020:83 (dnr M2021/00092)

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder cirka 250 fiskefartyg som är verksamma inom det demersala fisket. Våra medlemmar bedriver fiske på naturens och förvaltarens villkor. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten, från Strömstad till Kalix. SFPO står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om skonsamhet, selektivitet och kvalitet. SFPO tackar för möjligheten att få lämna synpunkter på rubricerat betänkande.

Det remitterade betänkandet är synnerligen omfattande såväl materiellt som till antal sidor. SFPO fokuserar i detta yttrande på frågor av betydelse för svenskt demersalt yrkesfiske, men bidrar med synpunkter även i övrigt. Betydelsen av ett förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser kan inte nog betonas. SFPO delar uppfattningen att det behövs ett långsiktigt, enträget och målmedvetet arbete för att kunna nå miljökvalitetsmålen.

Syftet med förslag till ny havsmiljölag kan nås enklare med mindre åtgärder

Principiellt anser SFPO inte att det behövs ytterligare lagstiftning utan goda skäl därför. Det legala systemet är redan idag alltför omfattande - särskilt så på fiskets område - med motstående bestämmelser inom den gemensamma fiskeripolitiken, och en komplex och svårförståelig legal

struktur för medborgare att överblicka och förstå. Principiellt behövs bättre lagstiftning, inte mer lagstiftning (något som framstår med stor tydlighet vid en genomläsning av betänkandet och som med fördel kan sammanfattas såsom sker på s. 417: "... en synnerligen komplex bild av nationella och internationella mål som avser det önskade framtida tillståndet eller, det bevarade tillståndet, i havet"). Syftet med förslaget till ny havsmiljölag kan nås med enklare och mindre åtgärder än lagstiftning. SFPO anser således att förslaget till ny lag inte bör genomföras.

Angående svenskt arbete inom EU

På s. 119 i betänkandet anges att "Miljömålsberedningen erfar att regeringen med stöd av svenska myndigheter bedriver ett mycket aktivt och ambitiöst arbete inom havs- och vattenmiljöarbetet i EU" och utgår ifrån att detta aktiva arbete ska fortsätta och därför ser man inget analysbehov. SFPO anser, inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken, att Havs- och vattenmyndigheten i vissa delar har misslyckats och att det bör analyseras varför man har misslyckats i dessa delar. Havs- och vattenmyndigheten har utfärdat strängare regler för svenska yrkesfiskare än vad som gäller för andra medlemsstaters fiskare i vissa fall, exempelvis vad gäller hälleflundra och laxfisket i södra Östersjön. Motiveringen för genomförandet av dessa ensidigt nationella regleringar har från Havs- och vattenmyndighetens sida varit att man ska gå före och visa vägen och sedan få på plats motsvarande reglering på EU-nivå. Problemet är att ingen annan medlemsstat förefaller vilja beträda den väg som myndigheten anser vara rätt väg. Resultatet härav blir då i stället att en svensk myndighet diskriminerar sina egna medborgare, som har att respektera ett strängare regelverk än det som gäller för yrkesfiskare från andra medlemsstater inom ramen för en gemensam fiskeripolitik. Detta är långt ifrån ett "level playing field", som alltid bör eftersträvas. Detta är något som förtjänar att analyseras, varefter regellättnader bör ske.

Ekosystembaserad fiskförvaltning – artikel 2.3 i grundförordningen

SFPO önskar, mot bakgrund av frånvaron av ett omnämnande på s. 120, påtala existensen av artikel 2.3 i grundförordningen på fiskets område (förordning 1380/2013) som anger att den gemensamma fiskeripolitiken ska genomföra en ekosystemansats i fiskeriförvaltningen, för att säkerställa att fiskeverksamhetens negativa inverkan på de marina ekosystemen minimeras, och ska sträva efter att säkerställa att fiske och vattenbruk inte leder till en försämring av den marina miljön.

Frågor som inte behandlats eller enbart berörts i mindre omfattning - vindkraft

Ett område som dessvärre bortprioriterats i det omfattande arbetet är havsbaserad vindkraft. SFPO anser att bortprioriteringen är helt felaktig, främst av det skälet att det är nu det händer. Det är nu ett stort antal vindkraftföretag ansöker om tillstånd att få uppföra vindkraftparker mer eller mindre överallt, många gånger på bra och nödvändiga fiskeplatser som behövs för att

yrkesfisket ska kunna efterkomma Livsmedelsstrategin och förse marknaden och konsumenter med sunda och goda livsmedel i form av fisk och skaldjur. Vindkraftsindustrin förefaller tävla i att ansöka om tillstånd på platser som är av riksintresse för yrkesfisket. Regeringens avsaknad av beslut i fråga om havsplanerna (beredningen har pågått sedan december 2019) komplicerar saken än mer och det förefaller nästintill som om vi på nytt får uppleva vilda västern. Effekterna av storskalighet vad gäller marina vindkraftparker är något okänt och detta borde man valt att prioritera för att säkerställa en utökad förståelse om de negativa effekterna i den marina miljön. Storskaliga vindkraftparker, med allt vad det innebär i form av starkströmskablur på våra havsbotten osv., är något som borde ha varit med i och belyst i betänkandet. Det är, enligt vår uppfattning, en stor brist att så inte är fallet.

Nödvändigt med tålmod och långsiktiga beslut

På s. 128 omtalas tidsfaktorn i förhållande till när resultat kan förväntas. Det står att positiva effekter i våra kustområden kan förväntas snabbare. En tveksamhet i förhållande till påståendet är den omständigheten att det just är dessa områden som prövats hårdast till följd av allehanda mänskliga aktiviteter. Den fattiga förekomsten av stor fisk kustnära har inte orsakats av något överfiske, utan är hänförlig till andra komplexa orsaker.

Näringslivet och miljömålen

I 4.11 Näringslivet refereras inledningsvis till budgetpropositionen 2018, vari regeringen anförde att näringslivet har en avgörande betydelse i arbetet för att nå miljömålen. Givetvis är det så och reflektionen man gör när man läser 4.11 är att det många gånger finns en vilja att göra rätt inom näringslivet och att detta motarbetas från politiken på oklara eller rent av felaktiga grunder. Från svenskt yrkesfiskes sida har exempelvis propagerats för tomma öron i regeringen vad gäller ett nyttjande av det stöd som möjliggörs genom fonden till byten till miljövänligare motorer i fiskebåtar. Detta nämns här som ett exempel på en vilja att göra rätt, men där politiken på oklara och felaktiga grunder avvisar tankegångarna genom totalt felaktiga politiska prioriteringar. I det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet finns inte modernisering av motorer på fiskefartyg med, trots att det skulle vara en synnerligen bra åtgärd (som har använts i andra medlemsstater eller kommer att användas, jfr "level playing field"), eftersom det handlar om "win/win". De miljömässiga vinsterna går hand i hand med fiskarens lönsamhetsförbättring – således en mycket bra åtgärd som borde genomföras i Sverige så snart som möjligt, då motorerna i den svenska demersala flottans fartyg är ålderstigna. Miljömotorer kan minska mängden skadliga gaser med upp till 90 %. Argumentet som framförts av vissa att det skulle medföra en ökning av fisket är felaktigt, då fisket nu för tiden regleras på andra sätt. På s. 762 står att kommissionen har framhållit att även fiske behöver minska sina klimatutsläpp – det är alltså detta som politiska prioriteringar i Sverige har prioriterat bort genom att välja att inte nyttja möjligheten att ge stöd till byten till miljömotorer; detta är dålig politik. Detta omnämns för övrigt på tre rader på s. 786 – "... som Sverige valt att inte tillämpa". Någon motivering till varför regeringen valt att inte tillämpa förefaller saknas, vilket i sig är synnerligen anmärkningsvärt.

Den gemensamma fiskeripolitiken

I 6.7 om den gemensamma fiskeripolitiken inleds texten med en mening som säger att politiken reglerar hur fiskeflottorna i EU ska förvaltas och fiskbestånden bevaras. Detta är näppeligen korrekt, en mer passande text hade varit följande (hämtad från EP:s hemsida): ”En gemensam fiskeripolitik infördes för första gången genom Romfördraget. Ursprungligen var den kopplad till den gemensamma jordbrukspolitiken, men med tiden har den blivit alltmer självständig. Den gemensamma fiskeripolitiken, i dess ändrade form 2002, har som främsta mål att säkerställa ett hållbart utnyttjande av fiskeresurserna och garantera yrkesfiskarna inkomster och stabila arbetstillfällen. Genom Lissabonfördrag gjordes flera ändringar av fiskeripolitiken. År 2013 enades rådet och parlamentet om en ny gemensam fiskeripolitik för att se till att fiskeri- och vattenbruksverksamheten är miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar på lång sikt.” De fåordiga beskrivningarna av de grundläggande rättsakterna på fiskets område på s. 218 ff. haltar betänkligt.

Ändrat klimat

I 8.4 återfinns prognoser återgivna. I exempelvis figur 8.1 anges skeenden under perioden 1970 – 2090. Det är enligt vår uppfattning en brist att man börjar tideräkningen 1970, då fakta om hur det har sett ut för flera århundranden sedan torde finnas; det hade varit klädsamt om denna fakta hade presenterats i materialet.

Ekosystembaserad fiskförvaltning förutsätter kunskap

Ekosystembaserad fiskförvaltning avhandlas på s. 312 och försiktighetsprincipen på s. 321. Koncepten förutsätter en större kunskap om fiskförekomster än vad som är fallet idag. En sådan större kunskap välkomnas, men en sådan kostar. Substantiella resurstillskott behövs, så att den marina forskningen kan säkerställa relevant kompetens om de fiskarter som kunskaper behövs om. Ett exempel härpå: Krabbförekomsten i Västerhavet är rik, men forskningen saknar data. Resultatet härav blir att Havs- och vattenmyndigheten inte anser sig kunna bevilja tillstånd att fiska krabba, trots att den rika förekomsten av krabba riskerar att äventyra födo förekomsten för andra arter än krabba med samma födoing. En annan aspekt härpå utifrån ett fiskförvaltningsperspektiv är att vissa nu för tiden tycks tro att det scenario som ska eftersträvas är ett där alla arter finns i önskvärda nivåer hela tiden. Studerar man fiskerihistoria ser man att en sådan situation inte rått särskilt ofta, om ens någon gång. Fiskbeståndets utveckling över tiden påminner om dåligt koordinerade sinuskurvor.

Ekosystemansatsen bör ej regleras i lag

SFPO anser inte att det finns något behov av en havsmiljölag, se ovan. Ej heller anser vi att det föreligger behov av lagreglering av ekosystemansatsen. En svensk definition härav riskerar att avvika från andra länders definitioner och därvid skapa problem i politiken för att säkerställa bevarande och hållbart nyttjande.

Tydligare preciseringar och förslag

SFPO delar den bedömning som miljömålsberedningen ger uttryck för i 11.5.1 – att det i styrningen av offentliga aktörer tydligt behöver framgå vilka mål som ska nås för havets miljö tillstånd. Förslagen i 11.5.2 och 12.5.1 vitsordas likaså.

Gemensamt åtgärdsprogram för havs- och vattenmiljön

SFPO delar bedömningen att det behövs ett gemensamt åtgärdsprogram för havs- och vattenmiljön (13.9.1). Vi delar vidare uppfattningen att överlappning av åtgärdsarbete bör undvikas i största möjliga mån för att säkerställa största möjliga nytta.

Övergödning av våra hav

Effektiva åtgärder för att komma till rätta med den problematik som följer av övergödning av våra hav har länge påtalats behov av från fisket. Vad gäller kommunala VA-anläggningar (14.13) måste dessa uppgraderas i verkningsgrad vad gäller rening för att förekomma risken att avloppsvatten med fosfor, kväve och andra skadliga substanser rinner ut i våra kustvattenområden. Oaktat Svenskt vattens uppfattning att breddningar endast har en relativt marginell miljöpåverkan anser SFPO att det är ett ofog som bör förbjudas omedelbart (14.13.4). Blotta förekomsten av breddning är ett indicium på en icke-fungerande miljöpolitik. En modernisering av små och enskilda avlopp bör ske omgående (14.14). Miljölagstiftningens bräcklighet synliggörs väl när man i betänkandet skriver att det i Sverige finns 180 000 anläggningar som inte uppfyller de krav som tillkom 1969. Åtgärdstakten är för låg, alldeles för låg och åtgärder bör prioriteras. På s. 625 sägs att forskningen har misstänkt att även överfiske på stora rovfiskar har bidragit till minskningen av ålgräs genom en s.k. trofisk kaskad. Möjligen att den minskade förekomsten av stora rovfiskar kustnära har denna effekt, men att påstå att det är på grund av något överfiske (ej definierat vad som därmed avses) förefaller magstarkt, eftersom det i modern tid inte har förekommit något överfiske (om man därmed menar fiske utöver demokratiskt fastställda fångstmöjligheter). Vi anser att retoriken är högst tveksam och ohederlig när man sätter likhetstecken mellan avsaknaden av stor rovfisk kustnära och överfiske, det handlar om många andra komplexa orsaker orsakade av mänskliga aktiviteter kustnära. Förslagen i 14.18.1 vitsordas.

Farliga ämnen

SFPO anser att dispens för tippning av muddermassor till havs ej ska vara något som är möjligt. Det är ett ofog att (många gånger giftiga) muddermassor tippas på yrkesfiskarnas arbetsplatser.

Förvaltning av fisk en del av havsmiljöförvaltningen (17)

Påståendet att det är kris i stora delar av fiskerinäringen är onyanserat, det är dock riktigt att avsaknaden av torsk i Östersjön och Kattegatt är en allvarlig kris. Många av beståndsproblemen, framför allt kustnära, är hänförliga till säl och skarv såväl som en sämre havsmiljö. Den största krisen i svenskt yrkesfiske är utan tvivel att sälen med hjälp av skarven snart har vunnit över det småskaliga yrkesfisket, som alla säger sig vilja värna.

SFPO anser att det är korrekt att förvaltningen av fiskresursen är en del av havsmiljöförvaltningen, men vi anser definitivt inte att det är allvarligt att förvaltningen av fiskresursen hanteras som en egen sektor inom EU och nationellt. Vi anser det vara en självklarhet att så är. Yrkesfisket är en basnäring som producerar livsmedel och näringen är en egen sektor (s. 753).

I texten om nödgärderna för torsk (s. 754) framhålls enstaka landshövdingars uppfattningar (om behov av förändrad fiskförvaltning i linje med försiktighetsprincipen). Varför utelämnar man här majoritetens diskussioner om sälens negativa effekter på torskbeståndet?

Med avseende på vad som sägs i 17.3 om förvaltningen av fisk påskiner man frånvaro av hänsynstagande till miljöpolitiska målsättningar när man anger att fiskförvaltningen styrs av mål inom den gemensamma fiskeripolitiken och nationella näringspolitiska mål. Detta är inte korrekt, emedan den gemensamma fiskeripolitiken är tydlig och innebär att fiskeripolitiken ska vara miljömässigt hållbar på lång sikt, se artikel 2.1 i grundförordningen (förordning 1380/2013).

SFPO har tidigare framfört uppfattningen att det är felaktigt med procentuella mål vad gäller marina skyddade områden. Ansatsen är principiellt felaktig. Det som är skyddsvärt bör skyddas och det som inte är skyddsvärt behöver ej heller något skydd – oaktat procentuella mål. SFPO stödjer skydd av det som är skyddsvärt, men anser det vara fel att utforma skydd utifrån procentuella målsättningar.

En mening är central i 17.4.1: ”Havs- och vattenmyndigheten påpekar till Miljömålsberedningen att underlag för många kommersiellt nyttjade fisk- och skaldjursbestånd är bristfälliga”. Denna brist måste åtgärdas, jfr ovan om kunskapsbehov vad gäller en ekosystembaserad fiskförvaltning. En annan mening i 17.4.1 är viktig: ”Fritidsfiskets uttag är större än yrkesfiskets för vissa kustnära arter och det skulle behövas mer data för att kunna göra en bättre årlig utvärdering av beståndsutvecklingen”. Yrkesfisket är mer eller mindre sönderreglerat, fritidsfisket är mer eller mindre fritt, okontrollerat och därmed föreligger ett åtgärdsbehov. Förslagsvis skulle man kunna införa en fångstregleringen som medger fångst av maximalt tre fiskar per dag.

De exakta angivanden av vad som är hållbart respektive inte, exempelvis på s. 766 f., förefaller synnerligen besynnerliga i ljuset av att man tidigare klargjort ”att underlag för många kommersiellt nyttjade fisk- och skaldjursbestånd är bristfälliga”.

Vad gäller pelagiskt fiske delar SFPO de uppfattningar som framförts från SPF PO.

I 17.5.2 framställs i texten som om torskfisket vanligen och normalt skulle vara som det var på 1980-talet. Situationen på 1980-talet var exceptionell med en sådan rik torskförekomst att dess motsvarighet sannolikt inte setts i Östersjön på många århundraden. Torskförekomsten på 1980-talet var således onormalt bra, på samma sätt som situationen idag är onormalt och katastrofalt dålig.

SFPO kan inte dela slutsatsen på s. 780 att den svenska fiskerinäringens bidrag till Livsmedelsstrategin är begränsat. Marina livsmedel tillhandahålls utifrån vad som långsiktigt hållbart kan fiskas och de produkter som levereras är av världsklass – detta är yrkesfiskets uppgift. Fiske är en basnäring och betydelsen av att tillhandahålla förstklassiga marina produkter till marknaden och konsumenter är stor. I samband med utbrottet av covid-19 uttalades från ledande håll att svenskt fiske är en samhällsviktig verksamhet. En tillfredsställande hög grad av självförsörjning (högre än idag) förutsätter såväl ett svenskt fiske som övrig svensk livsmedelsproduktion.

Sidan 781 inleds med en mening som man får läsa gånger för att ta till sig fullt ut. Meningen lyder: ”Måste yrkesfisket vara aktivt för att bidra till turism och rekreation?”. Man kan ana tankarna bakom meningens formulerande. Ett inte aktivt yrkesfiske är inte något yrkesfiske och ett icke-existerande yrkesfiske kan således inte bidra till vare sig turism eller rekreation, vilket dock inte är någon huvudsaklig anledning för varför yrkesfiske bedrivs. Yrkesfiske är långsiktigt hållbart nyttjande av de produkter som kan skördas från havet och som efterfrågas = livsmedelsproduktion.

I 17.5.4 om fritidsfisket är den centrala meningen den följande: ”Felmarginalerna i statistiken är dock mycket omfattande vad gäller fångster...”. Som korrekt anges påverkar fritidsfisket de akvatiska systemen...” och mot bakgrund av otillräcklig statistik kan konstateras att det föreligger såväl ett fakta- som regleringsbehov. Fritidsfiskets uttag av fisk behöver regleras mot bakgrund av deras uttag, jfr ovan där SFPO förslår att fritidsfiskare ska få fiska maximalt tre fiskar per dygn.

På s. 876 talas det om ökat ansvar för förvaltningen och att såväl Havs- och vattenmyndigheten som fisket lyfter fram att fiskets medverkan i förvaltningen måste stärkas - bra. ”Havs- och vattenmyndigheten lyfter fram de regionala beredningsgrupperna som viktiga för fiskets deltagande”. I Havs- och vattenmyndighetens verksamhetsstrategi för 2021 – 2023 kan man läsa att ”(d)ialog med de som berörs av fiske och havsmiljö sker bland annat i regionala beredningsgrupper där myndigheter och andra intressenter deltar”. Problemet är att SFPO, som är den PO i Sverige med flest medlemmar, inte blivit inbjudna att delta i dessa regionala beredningsgrupper. Från yrkesfiskets organisationers sida har sedan länge funnits och finns en vilja att vara med att påverka förvaltningen i syfte att göra den bättre.

i 17.7 omtalas förvaltning av säl och skarv. En mer korrekt titel hade varit ”Frånvaron av en ansvarsfull förvaltning av säl och skarv”. Såväl säl som skarv har tillåtits föröka sig explosionsartat, år efter år. Säl och skarv äter uppemot 30 gånger mer fisk än vad fisket fiskar. Sälparasiternas effekt på torsken i Östersjön har varit och är förödande. Säl har snart besekrat det småskaliga kustnära fisket. Hela ostkusten och runt Skåne upp i Öresund är snart sagt full av säl. För mycket säl kommer att leda till att beståndet reglerar sig själv, vi förutspår en ny

sälepidemi inom några års tid. Orsaken till denna är avsaknaden av en fungerande förvaltning – detta kan vi inte anse vara etiskt rätt. Säl och skarv hotar den biologiska mångfalden, genom att helt enkelt äta upp mer fisk än vad det finns fisk för dem att äta. Förbudet mot handel med sälprodukter borde omedelbart upphöra vad gäller svenska vatten, då säl förekomsten är sådan att en kraftfull decimering måste ske. Utan en tillåten handel med sälprodukter saknas incitament att jaga säl på ett ändamålsenligt sätt. På s. 797 omtalas konflikten mellan säl och fiske. Konflikten hade bättre kunnat benämnas konflikten mellan säl och fisk.

Skarv avhandlas i 17.7.2, där står bland annat att frågan hur skarven ska förvaltas har varit och är en konfliktfylld fråga. Mot bakgrund av den enorma tillväxten av skarv (kinesisk mellanskarv), sedan början av 2000-talet (från ett tusental runt 1980 till miljontals nu), förefaller avsaknaden av en revidering i fågeldirektivet som en brist i politikens förmåga att följa skeenden och kommissionens agerande i denna fråga är undermåligt. SFPO anser att skyddet av skarv i fågeldirektivet skulle ha tagits bort för länge sedan. Diskussioner bör initieras omgående om inte den kinesiska mellanskarven (*Phalacrocorax carbo sinensis* - *sinensis* betyder från Kina) ska anses vara en invasiv art, snarare än en av fågeldirektivet skyddad fågelart. SFPO delar inte slutsatsen som redovisas i betänkandet att mellanskarven inte är någon invasiv art, tvärtom anser vi det vara en invasiv art. Den alltför rika förekomsten av kinesisk mellanskarv är ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden av fisk (utöver alla andra problem som den orsakar), eftersom det enormt stora beståndet av mellanskarv konsumerar enorma mängder fisk, exempelvis ål. Relationen med skarven är inte någon upplevd konflikt, det är högst verklig konflikt. Naturvårdsverkets bedömning 2019 av populationens storlek – 40 000 häckande par – är en alldeles för försiktig bedömning, rejält tilltagen i underkant. Antalet är långt mycket större, därom råder intet tvivel och det råder intet tvivel om att mellanskarven inte skapar några mervärden, däremot enormt mycket skada.

Bottentrålning (17.8.1) är den förhärskande metoden för fiske av fisk och skaldjur. Dagens bottentrålning är skonsam och sker på fiskets åkrar (för att göra en jämförelse med jordbruket, som också är verksamt med livsmedelsproduktion). SFPO har en progressiv syn på förbättringsmöjligheter. Svenskt fiske fiskar inte med bomtrål, som torde vara en mer miljöbelastande verksamhet, som dock är tillåten i Skagerrak. I ett EU-perspektiv ligger svenskt fiske långt fram vad gäller moderna skonsamma trålar. Resuspension av sediment sker även när det blåser, det vill säga det är något som är naturligt förekommande. Exemplet i 17.8.2 om påverkan på näringsväven och ekosystemeffekter är synnerligen dåligt valt. Fisket efter havskräfta i Kattegatt och Skagerrak fiskar inte någon torsk, då det sker med obligatoriskt artsorterande rist. Påståendet är således felaktigt. I 17.8.4 inleds texten med att fastslå att fisket medför betydande bifångster av icke-målarter av fisk, sjöfågel och marina däggdjur. Vad avses med betydande i detta sammanhang? Vår uppfattning är att det handlar om små kvantiteter som på intet sätt påverkar.

ICES rådgivning är mycket riktig viktig (17.9.3). En central aspekt som dock inte omnämns i betänkandet är osäkerheten i råden från ICES, som trots denna osäkerhet fortsätter leverera råd på kilogrammet när. Osäkerheten i råden är en konsekvens av komplexiteten. Denna komplexitet bör rimligen föranleda en ödmjukhet inför problematikerna och den underliggande kritiken i betänkandet mot ICES är felriktad.

Som framgår av 17.9.11 är fritidsfiskets uttag av fisk ej reglerat, en sådan reglering – tre fiskar per dygn – bör införas omgående.

Ett nationellt generellt förbud mot bottentråkning är totalt kontraproduktiv och dålig politik, vi hänvisar i denna fråga till de uppfattningar som framförts i anledning av regeringsuppdraget därom (N2020/00130/FJR).

Överväganden och förslag (17.13)

I 17.13 presenteras beredningens överväganden och förslag. Dessa kommenteras nedan och vår uppfattning återges i fet stil:

I 17.13.1 bedömer beredningen att all förvaltning av fiskresurser ska vara ekosystembaserad och att en ekosystembaserad fiskförvaltning är en förutsättning för att uppfylla miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och mål 14 i Agenda 2030. Beredningen föreslår att regeringen integrerar frågor om hållbar förvaltning av fiskresurserna med havsmiljöförvaltningen. Havs- och vattenmyndighetens instruktion ändras så att det framgår att myndigheten ska tillämpa en ekosystemansats samt att hållbar förvaltning av fiskresurserna integreras med havsmiljöarbetet. **SFPO anser att beredningens bedömning inte respekterar Sveriges medlemskap i EU, som *de facto* har en fullt utvecklad gemensam fiskeripolitik. Om förändringar ska ske bör sådana ske inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Frågor om hållbar förvaltning av fiskresurserna bör fortsättningsvis hanteras såsom sker.**

I 17.13.2 gör beredningen bedömningen att fisket aktivt kan bidra till att minska miljöbelastningen och bidra till miljöåtgärder samt ökad kunskap om fiskets ekosystemeffekter och miljö tillståndet. Beredningen föreslår att regeringen bjuder in yrkesfiskets producentorganisationer till dialog om hur yrkesfisket kan inkluderas och aktivt delta i åtgärdsarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. **SFPO anser att fisket aktivt försöker bidra till att minska miljöbelastningen, exempelvis genom att förorda ett möjliggörande av stöd för byten till miljömotorer (som anges som möjligt i förslaget till förordning om fonden) – någon som dock den svenska politiken hindrat utifrån för oss ej redovisade och okända skäl (se ovan). SFPO anser att vi bidrar till miljöåtgärder och ökad kunskap om fiskets ekosystemeffekter och miljö tillstånd. SFPO anser att förslaget om att regeringen bjuder in är en självklarhet och här vill påtalas att fisket under hela den tid varunder Isabella Lövin (MP) var miljöminister anhöll om möten med henne för en diskussion om bland annat detta; Isabella Lövin vägrade konsekvent att träffa svenskt fiske under sin tid som miljöminister. En motsvarande önskan har framställts till den nuvarande miljöministern Per Bolund (MP), dock har ännu något positivt svar ej erhållits.**

I 17.13.3 gör beredningen bedömningen att fiskeripolitiken inte lever upp till målet i artikel 2 i EU:s gemensamma fiskeripolitik som slår fast att fiskeripolitiken ska vara förenlig med unionens miljölagstiftning, särskilt med målet att uppnå en god miljöstatus enligt havsmiljödirektivet. Utformningen av rådgivningen för hållbar förvaltning av fiskresursen

(både inom EU och nationellt) behöver därför ses över. Beredningen föreslår att Havs- och vattenmyndighetens instruktion tydliggörs så att det framgår att myndigheten inom sitt ansvarsområde ansvarar för ett samordnat genomförande av EU:s miljölagstiftning, inklusive EU:s gemensamma fiskeripolitik, med hänsyn till bl.a. miljökvalitetsnormer, rådgivning, genomförande av åtgärder samt uppföljning och utvärdering. Beredningen föreslår vidare att regeringen aktivt verkar inom EU, BALTFISH och Scheveningen för att främja att rådgivning från ICES om fiskekvoter och tekniska regleringar inom fiskeripolitiken, även ska bidra till att nå fastställda förhållanden som kännetecknar en god miljöstatus. enligt havsmiljödirektivet. Beredningen föreslår också att regeringen med stöd av ICES tar fram ett förslag till hur en samlad rådgivning för fiskeripolitikens mål för beståndsförvaltning, inklusive delbestånd, och de delar inom havsmiljödirektivets kvalitativa deskriptorer som berör fisk, kan utformas. **SFPO delar inte beredningens bedömning och ifrågasätter den. Med avseende på det första förslaget anser SFPO att tanken är god, men anser att den befintliga strukturen bör förbättras snarare än göras om. Vad gäller det andra och tredje förslaget vill framhållas att komplexiteten är stor och frågan som uppkommer är om det ens är möjligt utifrån rådande förhållanden. Rådgivningen vad gäller fisk är behäftad med stora osäkerheter och en första åtgärd, som vore mer realistiskt att kunna nå framgång med, hade varit att tillskjuta medel till ICES så att rådande osäkerheter hade kunnat minskas.**

I 17.13.4 föreslår beredningen att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram ett samlat kunskapsunderlag om olika fiskarters betydelse för den marina näringsväven och interaktioner dem emellan, både för utsjö och kust. Kunskapsunderlaget ska bidra med underlag för bl.a.: en utvecklad rådgivning för hållbar förvaltning av fiskresurserna, att bedöma behov av och eventuellt utforma åtgärder för att minska spiggens påverkan på kustfiskbestånden, att bedöma påverkan från storskalig pelagisk trålning utomskärs, av bl.a. sill och strömming, på kustekosystemen (bestånd av kustfisk, fågel och marina däggdjur) och som underlag för beslut om eventuella bevarandeåtgärder som t.ex. utflyttning av trålgränsen. En delrapportering av uppdraget ska göras 2023. **SFPO anser att förslaget är orealistiskt. För närvarande finns ej vetenskapliga underlag för alla de bestånd som fiskas kommersiellt i såväl hav som insjöar (med resultat att arter som kan fiskas inte får fiskas, jfr det sagda om krabba ovan). Att säkerställa sådan information först välkomnas, men det kostar pengar och därför bör ekonomiska medel anslås för sagda uppgift innan nya och större samt synnerligen komplexa frågeställningar ställs med en önskan om svar.**

I 17.13.5 bedömer beredningen att försiktighetsansatsen ska tillämpas i enlighet med artikel 2 i den gemensamma fiskeripolitiken vid varningssignaler om oklara orsakssamband och risk för betydande ekosystemeffekter av ett pågående fiske. **SFPO konstaterar beredningens uppfattning och att kommissionen har ett ansvar. SFPO anser att oklara orsakssamband bör elimineras med kunskap och att denna kunskap ska tillämpas för att råda bot på förekommande problem. SFPO anser för övrigt att försiktighetsansatsen ska tillämpas även i fall då det inte är effekterna av ett pågående fiske som orsakar problemen; detta sagt med gråsälstillväxten i Östersjön särskilt i åtanke.**

I 17.13.6 lämnar beredningen tre förslag: att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att bedöma behov av ändringar av s.k. inflyttningsområden för trålgränsen och även ta

fram förslag till utflyttningsområden utanför trålgränsen där visst fiske kan behöva begränsas; att regeringen därefter, om det finns behov av det, ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram ett samrådsunderlag och starta samråd med berörda medlemsstater i enlighet med artikel 20 i grundförordningen eller artikel 12 i tekniska regleringar för att införa bevarandeåtgärder/regleringar för fiske i utflyttningsområdena; och att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram ett samrådsunderlag och genomföra samråd med Finland och Danmark i enlighet med artikel 20 i grundförordningen om tidsbegränsade regleringar (försiktighetsåtgärder) av pelagiskt trålfiske inom hela eller delar av området ut till tolv nautiska mil från baslinjen, från och med Ålands hav ned till Kalmarsund, med fokus på Stockholms skärgård. **SFPO anser ej att det föreligger något behov av någon extraordinär översyn av trålgränsen. SFPO förutsätter att uppgiften att bedöma huruvida sådant behov föreligger eller ej löpande görs av Havs- och vattenmyndigheten.** Beredningen föreslår vidare att om det visar sig svårt att inom rimlig tid införa nödvändiga försiktighets- och bevarandeåtgärder inom territorialvattenområdet med stöd av bl.a. artikel 20 i grundförordningen, bör regeringen påbörja en omförhandling av de bilaterala avtalen med Danmark och Finland, samt verka inom EU för ändring i grundförordningens bilaga I om tillträde till fiskevatten. **SFPO anser att förslaget är grundlöst.**

I 17.13.7 bedömer beredningen att förslaget om ett nytt etappmål för marint områdesskydd kommer innebära behov av ytterligare regleringar av fiske i skyddade områden, både innanför och utanför trålgränsen. Miljömålsberedningen bedömer vidare att det pågående arbetet på Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna, processen om generellt trålförbud i skyddade områden tillsammans med andra förslag som Miljömålsberedningen lägger, bör kunna ge rättsliga och resursmässiga förutsättningar för att införa nödvändiga bevarandeåtgärder. Beredningen föreslår att 20 § fiskelagen (1993:787) ändras så att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken hänsyn som vid fiske ska tas till naturvårdens och fiskets intressen. **SFPO anser, som framförts ovan, att det som är skyddsvärt ska skyddas – motsatsvis anser vi att det som inte är skyddsvärt ej heller ska skyddas. Procentuella mål vad gäller areal som ska skyddas är fel metodik, oaktat att så har bestämts och vitsordas av många. SFPO anser inte att förslaget bör genomföras. SFPO upplever att det inte längre handlar om att skydda områden, det handlar om att utestänga fisket från fiskeplatser utifrån ett tyckande – detta är något som vi aldrig kunna komma att acceptera.**

I 17.13.8 gör beredningen följande bedömning: det behövs en satsning för återhämtning av flera fiskbestånd i kustområden, både i Östersjön och Västerhavet. Alla delar av fiskens livsförutsättningar behöver inkluderas varför flera förslag till styrmedel och åtgärder behöver ingå – från förvaltningen av fisk i utsjön till fysiska åtgärder på land. Beredningen presenterar tre förslag: att regeringen ger kustlänsstyrelserna, med stöd av Havs- och vattenmyndigheten, i uppdrag att senast 2023 ta fram länsvisa, alternativt samordnade inom vattendistriktet, åtgärdsplaner för fiskevården för att stärka bestånden av stor rovfisk, stärka ekosystemens resiliens och bidra till att minska effekter av övergödning. Den långsiktiga målsättningen är att planeringen av fiskevården i kustområdena ska inkluderas i arbetet med åtgärdsprogrammen enligt havsmiljöförordningen och vattenförvaltningsförordningen; att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten möjlighet att meddela föreskrifter om anmälnings- och

rapporteringskyldighet för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurismverksamhet; samt att regeringen utser en särskild utredare som ska se över förutsättningarna för en fiskevårdsavgift för fiske vid kusten. Utredningens förslag ska innehålla författningsförslag och konsekvensanalys. Avgiften ska bidra till finansiering av fiskevårdsåtgärder med syfte att återställa bestånden av fisk i kustområden. **SFPO anser att beredningens bedömning är bra och detsamma gäller förslagen som vitsordas.**

I 17.13.9 bedömer beredningen att det behövs en helhetssyn i förvaltningen av fiskbestånden och bestånden av säl och skarv som tar hänsyn till både fiskets, sälens samt skarvens påverkan på näringsväven. Förvaltningen av säl och skarv behöver i större utsträckning genomföras regionalt, där länsstyrelserna har en viktig samordnande roll, men utifrån nationella mål och riktlinjer. Samexistens mellan sälbestånd som når gynnsam bevarandestatus, yrkesfiske och företagande som nyttjar säl som resurs genom sälsafari eller säljakt, behöver utvecklas genom ökad kunskap och om artens påverkan på ekosystemet och geografisk kartläggning av olika områdens lämplighet för t.ex. säljakt, sälsafari, kustnära fiske och eventuella fredningsområden. Beredningen förslår att regeringen verkar inom EU för undantag från förbudet om försäljning av sälprodukter för sälpopulationer som når gynnsam bevarandestatus och att Naturvårdsverket uppdaterar den nationella förvaltningsplanen för skarv. **SFPO anser att bedömningen att det behövs en helhetssyn i förvaltningen är sund och vi vill i sammanhanget betona betydelsen av nationella mål och riktlinjer. En översyn av vad som anses vara gynnsam bevarandestatus behövs och en revidering nedåt är enligt vår uppfattning något som är nödvändigt. Det första förslaget välkomnas då anledning till handelsförbudet mot sälprodukter saknas. SFPO förordar en utredning som fokuserar på huruvida den kinesiska mellanskarven ska anses som en invasiv art eller ej. En sådan utredning bör inkludera alla uppfattningar och genomföras på ett objektiva och transparent sätt. SFPO anser att fågeldirektivet behöver ändras på så sätt att skyddet av skarv borttas.**

I 17.13.10 föreslår beredningen att bilagan till fiskelagen (1993:787) ändras så att andra ostronarter än det europeiska (*Ostrea edulis*) inte ska omfattas av begränsningar i fiskerätten. **SFPO vitsordar förslaget.**

Områdesskydd

Vad gäller områdesskydd förslås i 20.9.1 att riksdagen ska besluta om ett 30 procentigt skydd år 2030. Vi har ovan redovisat vår syn på detta: metodiken är felaktig, det som är skyddsvärt ska skyddas, det som inte är skyddsvärt ska inte skyddas.

Konsekvensutredningen

På s. 1487 ff. redovisar beredningen konsekvenser för fiskerinäringen. Svenskt fiske är en redan hårt prövad basnäring. Prövningen riskerar att bli ännu hårdare med fler ogenomtänkta regleringar för den marina livsmedelsproduktionen.

Hårt prövad av regelverk som i delar inte är ändamålsenliga, utan tvärtom kontraproduktiva. Ett exempel härpå är den regel som föreskriver fångst av maximalt 20 procent fisk vid fiske efter räka. Detta innebär fler fiskeresor, försämrad lönsamhet och större miljöbelastning. Detta är bara ett exempel, många fler skulle kunna nämnas här. Regelverket för fisket behöver ändras, från micro-management till en ändamålsenlig och funktionell reglering som även tar höjd för många av de problem som omnämns i betänkandet.

Hårt prövad av försummandet av havsmiljön. Det främsta exemplet härpå är situationen för torsken i östra Östersjön. Många års försyndelser tillsammans med en enorm och fri tillväxt av säl har skapat problem som vissa fortfarande hävdar beror på ett överfiske. Det är att göra verkligheten alltför enkel att säga så. Fisket har inte fiskat över det som långsiktigt hållbart ansetts kunnat fiskas. Orsakerna är andra och dessa är svåra att med framgång åtgärda, men det är nödvändigt med framgång i dessa delar.

Hårt prövad av vanföreställningar om vad yrkesfiske egentligen är. Det främsta exemplet härpå är frågan om bottentrålning. Många tycks tro att det handlar om att gräva i bottarna, som därmed skadas. Så är det inte – bottentrålning sker på botten och självklart har denna form av livsmedelsproduktion konsekvenser likt all annan livsmedelsproduktion. Fokuserandet på de negativa effekterna av bottentrålning från ett kluster av fiskets belackare är djupt ohederlig och felaktig. Detta samtidigt som bomtrålning fortfarande är en tillåten fiskemetod i Skagerrak. SFPO verkar för att förbättra den bottentrålning som sker och har en progressiv ansats, men ett förbud mot bottentrålning skulle innebära en dödsstöt för svenskt fiske.

Avslutande ord

Avslutningsvis vill framhållas att betänkandets omfattning möjliggör kommentarer om allt däri samt att fiskeripolitiken inom EU är gemensam, att det fiske som sker av svenska fiskare ligger i framkant vad gäller selektivitet, skonsamhet och kvalité samt att svenskt fiske har en progressiv syn på förbättringsmöjligheter. Betänkandets anda är i delar grundlöst negativ mot den marina livsmedelsproduktionen – yrkesfisket, något som endast kan beklagas. Betydelsen av ett förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser kan inte nog betonas. SFPO delar uppfattningen att det behövs ett långsiktigt, enträget och målmedvetet arbete för att kunna nå miljökvalitetsmålen.

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman